

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Prečnična za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 28. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 31. julija 1928.

Telefon št. 2552.

STEV. 90.

Dr. Fran Ogrin:

Italija in naša lesna industrija.

Večji del našega lesnega izvoza, namenjenega za inozemstvo, gre v in preko Italije. Oglejmo si ta izvoz raz dvojno stališče:

I. Kaj in kam izvažamo? II. Bodočnost naše lesne industrije?

I. Večino splošnega izvoznega kontingenta Slovenije tvori les. Da izvažamo še vedno preležno le lesan in rezan, da celo okrogel les, to je naš stari poglavitni greh. Res izvažamo tudi že podelan les: pohišivo, zaboje in to v Egiptu in druge kraje ob Sredozemskem morju, toda ta del lesnega izvoza tvori le neznačen odstotek vsega lesnega eksporta. Tako ostaja inozemstvu, zlasti Italiji ves ogromni dobiček, ki mu ga nudi predelavanje lesa v zaboje, pohišivo in galanterijo en masse.

Italija pa igra tukaj še drugo vlogo. Ona je navadni prekupčevalec z našim lesom. Mnogo, od nas kupljenega lesanega in rezanega lesa prodaja enostavno naprej v razne pokrajine ob Sredozemskem morju in spravlja v svoj žep lepe dobičke te za nas nepotrebne vmesne trgovine. Isto je z lesnimi izdelki, ki nastajajo v Italiji iz našega lesa.

To lesno trgovanje vsebuje za nas dvojno škodo: a) Mi izkupimo za les toliko manj, kolikor znaša razlika med ceno za lesan in rezan les v Italiji in v Levantii, odnosno kolikor znaša razlika med ceno teh polizdelkov in finalnimi izdelki, postavljenimi v italijanske kraje oziroma kraje južne Evrope in severne Afrike. b) V socialno-gospodarskem oziru. Ako bi mi izdelovali preležno doma finalne izdelke, bi mogli zaposlovati veliko več delavcev v svojih podjetjih, davčna moč domače dežele pa bi se dvignila. Tako bi ponehalo sčasoma tudi vsako izseljevanje naših ljudi v prekooceanske države radi zaslužka.

Da vlada še vedno opisani način naše gozdne eksploatacije, za to je več vzrokov: bližina Italije, dosedanje tradicionalne zveze naših lesnih trgovcev in izvoznicarjev z dobro fundiranimi, starimi laškimi tvrdkami; skromnost naših ljudi, ki se zadovoljujejo že z malim dobičkom; pomanjkanje tveganja v težkem osvajanju direktnih neitalijanskih lesnih tržišč; nedostanost naših meddržavnih trgovskih pogodb; žilavost in okretnost italijanskih lesnih tvrdk. Pozabili tudi ne smemo, da mora naš lesni izvoz prestajati hudo konkurenco z onim iz dežel (Avstrija, Rumunija), kjer raste les boljše kvalitete. Vse to pa so momenti, ki se dajo premagati z vztrajnim, dobro organiziranim programnim delom, s primernimi trgovskimi pogodbami z državami ob Sredozemskem morju, ki bi omogočevale in ščitile naš direktni lesni izvoz, slednjic z doslednim, blagohotnim pospeševanjem (na železniško- in brodersko-tarifnem, carinskem polju itd.) po naši državni upravi in oblasnih samoupravah. S tako smotreno akcijo bi izvedli gospodarsko osamosvojitve tudi v lesni industriji.

II. Italija nima niti industrijskih surovin, niti lesa, še manj pa dovolj agrarnih pridelkov za prehrano svojega čezmerno se množčega prebivalstva. To ji nareka dolžnost, da skuša z vsemi sredstvi, tudi z nesolidnimi, vzdrževati svoj tujski promet in med drugimi svojo lesno trgovino in lesno industrijo. S slednjega vidika so pokupile bogate italijanske lesne tvrdke že pred svetovno vojno mnogo lesnih obralov

(parnih in vodnih žag) v alpskih deželah in sicer direktno ali potom slamnatih mož, tako, da je pretela že velika nevarnost naši domači lesni industriji. Po vojni se je moral laški kapital v deželah, ki niso pripadle k Italiji (kakor naše Primorje, del Koroške) večinoma umakniti iz tozadevnih podjetij. Toda s tem še ni rečeno, da ne obstoja nova nevarnost za samostojnost naše lesne industrije

Kakor znano, je polekel naš »prijateljski« pakt z Italijo in je bil uveljavljen le nekak provizorij, kako bo v bodoče naše državno-pravno razmerje napram laški državi. Do vseh dosedanjih žalostnih izkušnjah pa pomeni vsako paktiranje z Italijani že v naprej za nas politično in gospodarsko oškodovanje. Zunanje-politično in zunanje-gospodarsko območje kake države je v tako tesni zvezi, da če doseže država na enem teh poprišč zmago, pomeni to njeno zmago i na drugem. Dosedaj se je nam tako godilo kadarkoli smo se pogajali z Italijani in dvomim, da smo postali naenkrat kos njihovi prefriganosti in zvitosti. Vrhutega se vrše vsakokratna pogajanja med njimi in med nami ne kakor inter pares, ampak kakor med močnejšo in šibkejšo državno silo. Temu nesorazmerju pa odgovarjajo tudi medsebojne koncesije.

Sem spada zlasti še zadeva z neftunskimi konvencijami, kojih poslanek in točno besedilo je še zavito v diplomatsko meglo. Gotovo nam prinesejo tudi ugodnosti. Ne bomo oz. ne moremo tehtali tu ugodnosti in neugodnosti z ozirom na našo državo, zlasti Dalmacijo in Slovenijo, eno pa ostane neizpodbojno: Ako vsebujejo ali bodo vsebovale neftunske ali kake druge konvencije tudi klavzulo o medsebojnem proslenu ustanavljanju obrtnih, industrijskih in trgovskih podjetij, potem bo, kar se tiče naše lesne industrije posledica ta-le: onemogočena ne bo le popolna osamosvojitve naše lesne industrije, ampak izgubljena je v 10 do 15 letih tudi samostojnost te industrijske panoge v sedanji obliki.

Utemeljitev: Spričo v Italiji obstoječih gospodarskih in delavskih razmer — število nezaposlenih v tej nam sosedni državi znaša danes ca. 2 milijona — dalje spričo melod laškega fašistovskega režima je navzlic najsovesnejšemu recipročnemu jamstvu izključeno, da bi se mogla ustanavljati ali celo uspevali na laških flih naša gospodarska podjetja, ali biti tam zaposleno naše delavstvo. Na drugi strani bi se pa pri nas tozadevni predpisi v prid laškimi podjetjem in delavcem seveda lojalno izvrševali, na kar bi pritisкала tudi službena Italija po svojih lukajšnih predstavnikih. Tako bi bila ustvarjena baza, ki bi nudila velikim laškimi gospodarsko-ekspanzijskim načrtom lahko in celo legalno osnovo, da se polaste Italijani v najkrajšem času vse naše slovenske in bosanske lesne industrije. Njihove lesne tvrdke bi kupovale površni naše parne in vodne žage ter lesne trgovine (bodisi direktno, bodisi indirektno) odnosno bi ustanavljale z uradno laško pomočjo pri nas konkurenčna lesna podjetja, ki bi vsled premoči laškega kapitala nad našim uničila naša domača, še kljubujoča podjetja. Da bi nastavljal Italijani v svojih obratih le laške delavce je razumljivo.

Torej pazimo!

Dvojna mera!

Vprašanje na g. policijskega direktorja.

Izvršilna naredba o odpiranju in zapiranju trgovin je stopila v ljubljanski oblasti v veljavo. Dasi v mnogih drugih pokrajinah uredba sploh ni bila izdana in se je celo ministrska uredba morala izpremeniti, ker se je ministristvo za socialno politiko samo že prepričalo, da se nekaterih določil te uredbe v praksi sploh ne da izvajati, se izvršilna naredba ljubljanskega g. vel. župana izvaja z največjo strogostjo. Tako piše včerajšnji »Slov. Narod«, da so že tekom prvih par dni uveljavljenja uredbe policijski organi prijavili nad 147 trgovcev radi kršitve te uredbe.

Potrebno je, da vršijo policijski organi svojo službo strogo, vendar pa naj bo strogost napram vsem enaka. Še danes opazujemo po ljubljanskih ulicah krošnjarje z odprtimi krošnjami, nemoteno vršijo pri nas prepovedane kupčije inozemski trgovski potniki, dasi so tudi zakoni, ki urejajo krošnjarjenje in detaljno potovanje, jasni in točni. Nešteto krat se je opozorilo varnostne organe na te predpise, ki se ne glede na to vedno kršijo. Zato vprašamo g. policijskega direktorja: Zakaj dvojna mera? Mar so domači trgovci državljani drugega reda?!

BENEŠ O TRGOVSKI POLITIKI.

O trgovski politiki Češkoslovaške je dejal Beneš: Mi smo eksportna država in imamo zelo razvito agrikulturo, kar je sreča za državo. Mi vemo, kako se mora na drugi strani čisto industrijalna država pri osvojitvi novih prodajnih trgov boriti z velikimi težkocami. Na vsem svetu se bije sedaj ogromen boj za prodajne trge; iste težave kot mi imajo tudi Nemčija, Anglija, Italija, Francija, Belgija in ameriška Unija. Konkurenca je komplicirana po notranji gospodarski politiki posameznih stanov. Sklepanje trgovskih pogodb je danes tudi iz notranjih političnih vzrokov zelo težavno. Zunanja politika se mora pečati zmeraj bolj z gospodarskimi vprašanji. — Nekoliko spremenjeno velja vse to tudi za Jugoslavijo.

* * *

RUSKO INDUSTRIALIZACIJSKO POSOJLO.

Sovjetska vlada je objavila 26. julija t. l. dekret o novem industrializacijskem posojilu v znesku 500 milijonov rubljev. Podpisovanje se prične 1. septembra in traja 8 mesecev. Posojilo bodo izdali v obligacijah po 25 rubljev, ki se bodo obrestovale po 6 odstotkov in ki se bodo izžrebale v desetih letih. Premije znašajo 100 do 5000 rubljev.

Ljubljanska borza.

Tečaj 30. julija 1928	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.90
Berlin 1 M	—	13.595
Bruselj 1 Belg	—	7.9237
Budimpešta 1 pengő	9.8964	9.9264
Curich 100 fr.	1094.10	1097.10
Dunaj 1 šilling	8.0154	8.0454
London 1 funt	276.10	276.90
Newyork 1 dolar	56.81	57.01
Pariz 100 fr.	—	222.85
Praga 100 kron	168.22	169.02
Trst 100 lir	296.79	298.79

Ivan Mohorič:

Utisi s pota po Nemčiji.

(Nadaljevanje.)

Pri skupnem obedu v Frankfurt-skem klubu smo se sešli z mnogimi starimi znanci in prijatelji. Tu smo imeli priliko pozdraviti med drugimi našega velikega prijatelja in pobornika, simpatičnega pisatelja Hermana Wendela, našega rojaka univerzitetnega profesorja v Frankfurtu, statističnega strokovnjaka velikega slovesa dr. Žižeka, zastopnika Urada za nemško zunanjo trgovino K. Wolfa, predstavnike trgovskih, industrijskih in denarnih organizacij in frankfurtskega velesejma. Zadnji so pokrenili idejo sodelovanja frankfurtskega in ljubljanskega velesejma in izrazili takoj svojo pripravljenost, da bi nam dali vse ugodnosti, da bi se naš velesejem udeležil s kolektivno prireditvijo prihodnjega frankfurtskega vzorčnega sejma, kjer že itak sodelujejo Holandska, Belgija, Danska in druge agrarne države. Danes izvažamo v Frankfurt precej živil in propagandna udeležba naših izvoznikov na prihodnjem velesejmu živilnih predmetov, ki bo koncem septembra, bi bila po mojem mnenju potrebna in priporočljiva.

Skoro neprijetno me je dirnilo vprašanje, ki mi je bilo v Frankfurtu menda že četrtič zopet stavljeno, kakor že poprej v Nürnbergu, Stuttgartu in Augsburgu, namreč, kakšen je naš gospodarski in politični odnos s Madžarsko. Videl sem, da uživajo Madžari v rajhovskih krogih velike simpatije, in sicer, kakor sem pozneje zvedel, predvsem radi Rothermeerove akcije za revizijo Trianonske mirovne pogodbe. Z budnim očesom zasledujejo to propagando, ker bi bil vsak najmanjši uspeh seveda velika precedenca tudi za revizijo Versailleške mirovne pogodbe. Popoldan smo ogledali moderne stavbene kolonije na periferiji Frankfurta in nato veliki stadion, ki združuje na obširni loki sredi krasnih mecesnovih gozdov vse športe in tudi meščanu in delavcu užitek proste narave in oddiha na svežem zraku, v neposredni bližini mesta, ki je za par pfenigov dosegljivo s tramvajem in autobusi. Ideja stadiona je v Frankfurtu idealno izpeljana. Tu se nahajajo poleg velikih igrišč za nogomet, kjer je prostora za 50.000 gledalcev, razsežne naprave za zračno, solčno in vodno kopanje, prostori za igranje tenisa, dirkališče, letna in zimska telovadišča, velika arena za pevske in gledališčne prireditve na prostem, japonski vrt itd. Bil je res užitek gledati moderno mestno prebivalstvo, posebno če pomisli človek, s kolikimi neprilikami je vse to v Ljubljani zvezano. Moram pa pripomniti, da ogromen Frankfurtski štadion, ki dela res veličasten utis še ni največji v Nemčiji.

Proti večeru smo odpotovali z železnico v Rüdeshheim na Renu. Tu začena poezija slikovitega Porenja, katero so znali nemški podjetniki enako čudovito industrializirati. Dolge vrste hotelov, velika izgrajena pristanišča in kolodvori ter živahen promet nam pričajo o tem. Toda mrko, s stisnjenimi ustnicami gledajo Nemci preko Rena na drug breg, kjer se še vedno pojavlja modra uniforma okupacijskih čet. Razmere so se tu sicer znatno ustalile, toda Nemce skele globoko nezaceljena krvaveča rana, da se nahaja ta najbolj roman-

tični in ljubljani del pod tujo okupacijo, ki jo reprezentirajo barvaste čete.

Drugi dan smo na vse zgodaj odpluli z ladjo po Renu do Bonna. Nepozabno lepa je ta vožnja mimo zgodovinskih gradov, vil, lepih letoviških mest, pobrežij polnih vinogradov, kjer rastejo znamenita renska vina, pod skalami znane »Lorelai« do Koblenza, kjer se izliva v Reno Mozela in kjer je bil sedež poveljstva okupacijskih čet. Od tu se pokrajina odpre in stolpiče gradov nadomestijo visoki dimniki, plavži in električni daljnovodi, simboli tehnične poezije naše dobe. Na obeh straneh Rene vodijo dvotirne železnice in promet pulzira z največjo brzino in intenzivnostjo. Vsake četrt ure smo srečavali brzovlake in brzotovorne vlake, dočim gre težak tovarni promet ves po Renu.

Bilo je ravno tretji dan po končani sedemtedenski stavki brodarjev na Reni in Maini in parniki so nam prihajali iz spodnjega Porenja in Holandske nasproti kot velika poplava. Nepregledne vrste vlačilcev s premogom, brusilnim lesom in drugimi industrijskimi surovinami so pasirale ob naši ladji. Ob drugi uri popoldan smo prispeli po 140 km dolgi vožnji po Renu v Bonn, mesto vrtov in muz, rojstno mesto Beethovna, znano univerzitetno mesto princev in plemičev.

Naš obisk v Bonnu je imel prav poseben značaj in namen. Tu v sruči težke železne industrije so nam Nemci razkazali, kako skrbijo sistematično tudi v krajih, kjer je gostota naseljenosti prebivalstva in industrijskega izkoriščanja zemlje dosegla vrhunec, da gre poljedelstvo enakim korakom z industrijo, da producira maksimum zelenjave, povrtnine in poljskih pridelkov ter da daje najboljše rase živine.

Takoj po obedu smo obiskali zavod za proučevanje rastlinskih bolezni, kjer nam je profesor Schaffnit v lepem predavanju obrazložil namen in pomen zavoda, razkazal vse naprave, laboratorije, zbirke, opazovalnice in preizkuševalnice — svetišča tihega, skromnega dela, da veda in znanost najdeta pota do praktičnih potreb gospodarja, da se razbremeni pasivna agrarna bilanca povojne Nemčije.

(Dalje prihodnjic.)

ČEŠKOSLOVAŠKA IZVAŽA VEDNO VEČ ČEVLJEV.

Leta 1923 je izvozila Češkoslovaška 840 ton čevljev, leta 1927 pa 7045 ton. Od te množine je največ izvozila tovarna Bata v Zlinu. Glavni konzument češkoslovaških čevljev je Nemčija, ki leta 1923 ni uvozila niti enega para čevljev iz Češkoslovaške, leta 1927 pa 1.800.000 parov čevljev v vrednosti 15 milijonov zlatih mark. Češkoslovaška izvozi mnogo čevljev v Anglijo, potem v države centralne Evrope in pa na vzhod.

FRANCIJA ELEKTRIZIRA ŽELEZNICE.

Kakor poroča »Nieuwe Rotterdamsche Courant«, so naročile francoske državne železnice več nego sto električnih lokomotiv v vrednosti 92 milijonov frankov pri tvrdki »Constructions Electriques de France«. Potrebni material bodo dobili iz Nemčije na račun reparacij. Razen tega bodo naročili 460 vagonov za Francosko Vzhodno Afriko v vrednosti 15 milijonov frankov.

TRŽAŠKI BOMBAŽEVI DOGOVOR.

V Trstu so se vršila posvetovanja srednjeevropske bombaževе industrije, kojih cilj je bila določitev enotnih plačilnih pogojev za ogrski in za balkanski prodajni trg. Zastopniki avstrijske, češkoslovaške in ogrske bombaževе industrije so se izrekli za predlagani načrt. Italijani so pa rekli, da bodo povedali svoje mnenje šele po zaključku internih pogovorov. Sklenili so izvolitev pododboru, v katerega bo poslala vsaka država svoje delegate. Pododboru so naročili, naj nadaljuje delo glede plačilnih pogojev in naj predloži elaborat novi plenarni seji v odobrenje. Angleški predlog glede enotnih obratnih redukcij v Evropi je bil odklonjen; štiri države so bile zanj, štiri proti njemu, ena ni glasovala.

V. Weixl:

Kredit pri Narodni banki.

Mnogokrat se slišijo med trgovci pritožbe, da podružnice Narodne banke, posebno v Sloveniji, ne storijo svoje dolžnosti v taki meri, kakor bi to moralo biti in da dobijo gotovi interesi kredit le potom protekcije, medtem ko morajo drugi v splošnem iskati dražje kredite pri drugih denarnih zavodih. Kot večletni cenzor Narodne banke, podružnice v Mariboru, moram le ugotoviti, da o kakih protekcijah tukaj sploh ne more biti govora. Kredit dobi pri Narodni banki danes lahko vsak trgovec in industrijalec, samo da more izpolniti dolžnosti, ki so po pravilih določene in te so: prosilec mora biti najmanj tri leta protokoliran, mora imenovati dva sigurna žiranta in če potrebno dati tudi kak bančni žiro, ali žiro drugega denarnega zavoda. Kdor te pogoje lahko izpolni, dobi brez vsakega odlašanja kredit. Seveda so slučajji, da prosijo nekateri za kredite v meri, ki presegajo njihovo premoženjske zmožnosti, kar se ne more dovoliti. Pri dovoljevanju kredita mora Narodna banka štiriti ne le prosilca, ampak ravno tako žiranta, sicer bi marsikateri tak kredit lahkomišeno izrabil in žiranti bi tu bili končno za njih plačniki. Pri podružnici Narodne banke v Mariboru do danes še ni bil niti en slučaj, da bi moral tudi samo enkrat žirant plačati za storjeno uslugo. Po pravilih ima vsak prošnik za kredit predložiti tudi svojo bilanco, katera mora biti vestno sestavljena. Od čistega premoženja, ki se izkaže, daje Narodna banka po pravilih kredit le do 1/3. Toraj, če kdo izkaže 250.000 Din čistega, dobi 50.000 Din posojila po 6%, na tri mesečno menico, katero mora 92. dan odplačati. Na dan zapadlosti mora dolžnik predložiti novo menico za isto vsoto in denar prihodnji dan lahko zopet dvigne. Da se pa odplačilo olajša, ni potrebno, da se da ena menica za 50.000 Din naenkrat, ampak se lahko predloži tudi pet menic, vsako po 10.000 Din, ki zapadejo vsaka na drugi dan. Dolžnik plača tako prvo zapadlo menico po 10.000 Din in pusti to vsoto pri banki toliko časa, da ni poravnal s tem ostale štiri menice, in slednjič dvignil tudi to vsoto. S tem se naravno olajša vsa manipulacija.

SEZONSKI POLJSKI DELAVCI IZ PREKMURJA V NEMČIJO.

V smislu dogovora, sklenjenega med našo in nemško vlado, je bilo letos najetih v Sloveniji in v Vojvodini več sto poljskih delavcev in delavk, ki so vsi že odpotovali na sezonsko delo v Nemčijo, kjer ostanejo do 15. decembra. Najela je zahtevane delovne moči in odpremila transporte mariborska Borza dela v sporazumu z zastopniki nemške Delavske centrale v Berlinu. Večina najetih poljskih delavcev je iz Prekmurja. Zaposleni so bili vsi na osnovi posebne delovne pogodbe, ki ureja delovni čas, prehrano, višino plače, zavarovalne pogoje itd. S tem se je, prvič po vojni, zaposlilo v Nemčiji večje število naših delavcev. Računati je, da bo prihodnje leto mogoče zaposliti v Nemčiji več tisočev naših poljskih delavcev. Letos največ delavci in delavke so večinoma zaposleni na naslednjih veleposestvih:

K. Merkel, Hassfurt, Bayern; Graf zu Ortenburg, Gädheim, Bayern; Willy Dörner, Trabelsdorf, Bayern; Seb. Drechsler, Kups, Bayern; K. Freih. v. Künsberg, Mainsleus, Bayern; Südd. Zucker-A.-G., Eleningen, Württemberg; Anton Weber, Bobenheim, Bayern; Gottfried Horsch, Regensburg, Bayern; Frau Rattenspitz, Ruprechtslegen, Bayern; Gutsverwaltung, Lager-Lachfeld, Bayern; Gutsverwaltung, Puchheim, Bayern; Friedrich Weber, Winnweiler, Bayern; Hans Dorff, Oeslau, Bayern; Gebr. Fromm, Greidnitz, Bayern; Friedrich Reitz, Scheinfeld, Bayern; Michael Horsch, Oberdolling, Bayern; Max Puff, Oberkotzau, Bayern; Domänen-Verwaltung, Rodach, Bayern; Verwaltung des Staatsgutes, Kaisheim, Bayern; Wilhelm Kröger, Zeitlofs, Bayern; Johann, Heinelein, Markt Einersheim, Bayern; Gutsverwaltung, Donauwört, Bayern; Franz Adam Gruber, Obernburg, Bayern; Hans Bennert, Maroldsweisach, Bayern; Otto Jäger, Reutlingen, Württemberg.

***

Imeli smo na primer slučaje, da je prošnik po bilanci izkazal 200.000 dinarjev čistega premoženja in prosil kredit v iznosu 200.000 Din. V takih slučajih se mu je seveda dovolilo le 40.000 Din kredita, kar je edino pravilno in po pravilih dopustno. Seveda prošnik je to vsoto kratkomalo odklonil, češ, da s to malenkostjo ne zna kaj bi ukrenil. Taki ljudje in samo taki potem govorijo, da Narodna banka ne stori svoje dolžnosti. Vendar pa odbor ne more iti preko svojih pravil, kar je jasno zlasti sedaj, ko živimo v taki krizi in je treba, da se s posojili ravna zelo previdno. S tem pa ni rečeno, da se ne da kredita. Vsakdo ga dobi, če je kredita vreden in to mora tudi tako biti. Podružnica v Mariboru ponuja kredite, kjer le more in mislim, da se dela ravnatko tudi pri ljubljanski podružnici. Kar pa nikakor ne odobravam, je ukinitvev malih obrtnih kreditov. Ta ukinitvev je prav občutno prizadela naše obrtnike. Z ustanovitvijo Obrtne banke niso pridobili naši obrtniki čisto nič, zlasti ne v Sloveniji, kajti obresti pri tej banki so take, da obrtniku krediti ne konvenirajo, tudi če bi mu jih banka ponujala. Zato mislim, da bi morali vsi pridobitni sloji v Sloveniji zahtevati, da se takoj zopet upeljejo pri Narodni banki krediti za naše obrtnike, tako kakor je to bilo doslej. Podružnica v Mariboru je v tem oziru še storila svoje korake*. Potrebno je pa, da se zato zavzamejo tudi vse obrtniške organizacije, kajti, da so se ti krediti ukiniteli in to še celo predno je Obrtna banka sploh pokazala kakšne uspehe, ni bilo po mojem mnenju na mestu. S tem se je prizadela našemu obrtništvu taka škoda, da jo težko čutijo obrtniki sami in da ima svoje neprijetne posledice tudi za druge sloje v Sloveniji.

* Kakor smo informirani je Zbornica TOI ponovno intervenirala pri glavni upravi Narodne banke v Beogradu s prošnjo, da se zopet dovolijo krediti za male obrtnike, toda vsaka vloga je bila doslej zavrnjena s motivacijo, da se kreditov za male obrtnike ne more več dovoliti, ker se je v te svrhe ustanovila Obrtna banka SHS, koji daje Narodna banka kredite za obrtnike neposredno.

Gospodarstvo Jugoslavije in njegovi odnošaji napram inozemstvu.

(Iz predavanja tajnika Zbornice TOI g. Ivana Mohoriča v Nürnbergu dne 18. junija t. l.)

(Konec.)

H koncu naj mi bo dovoljeno izpregovoriti še par besed o razvoju naših gospodarskih odnošajev z Nemčijo v povojni dobi. Trgovinski promet med Jugoslavijo in Nemčijo je bil prva tri leta po prevratu radi brezpogodbenega stanja med obema državama zelo oviran. Ko je bila končno dne 10. junija 1922 ratificirana že spomlad 1921 sklenjena začasna trgovinska pogodba z Nemčijo, ki je uveljavila za medsebojni kupčijski promet brezpogojno načelo največjih ugodnosti, se je naš uvozni promet iz Nemčije, še bolj pa naš izvoz tja, začel rapidno večati. Toda nemška valutna katastrofa je zahtevala tudi v Jugoslaviji svoje žrtve in povzročila medsebojni trgovini težko popravljive škode. Izvoz v Nemčijo, ki je znašal 1921. leta 16-15% celokupne izvozne trgovine, je padel leta 1924. na 4% in se le polagoma popravlja tako, da je komaj lansko leto dosegel zopet 10%. Naša trgovinska bilanca z Nemčijo je aktivna v korist Nemčije. Nemški uvoz je presegal v letih 1925 in 1926 izvoz iz Jugoslavije za povprečno 200 milijonov dinarjev ali 15 milijonov mark, lani celo 220 milijonov dinarjev ali 16 in pol milijona mark. Nova trgovinska pogodba, ki je bila lani sklenjena med Nemčijo in Jugoslavijo in je dne 20. decembra 1927 stopila v veljavo, sicer ni bila v stanju izpolniti vseh nad, ki so se od obeh strani polagale na-njo, vendar vsebuje nekatere stipulacije, ki bi po mojem miš-

ljenju lahko dobro služile v svrhu razširjenja medsebojnih kupčijskih odnošajev. Pogodba ima formalno sicer značaj kratkodobne pogodbe, ker je sklenjena samo na dve leti, na kar bo dana obema državama možnost, da se carinskotarifni del, ki je tokrat izpadel zelo skromno, primerno razširi in dopolni. Sedaj zavzema Nemčija v zunanji trgovini Jugoslavije četrto mesto, dočim stoji Jugoslavija v Nemčiji na 27. o. o. 29. mestu, daleč za Kitajsko, Madžarsko, Rumunijo, Španijo in najoddaljenejšimi državami, dasi znaša oddaljenost Monakova od jugoslovanske meje pri Jesenicah samo 389 km in je kljub velikih izgub časa na obmejnih postajah dosegljiva z brzovlakom v devetih urah ter da nas veže plovna Donava. Trdi se, da je efektivni promet med obema državama znatno večji, ker igra v naših medsebojnih stikih posredovanje dunajskega tržišča še vedno veliko vlogo, ki pa v statistiki zunanje trgovine ne pride do pravega izraza.

Med izvoznimi predmeti Jugoslavije v Nemčijo stoji na prvem mestu surov baker s 164 milijoni dinarjev, na drugem mestu hmelj s 152 milijoni dinarjev, na tretjem mestu jajca s 104 milijoni dinarjev, nato slive s 63 milijoni dinarjev in kože s 34 milijoni dinarjev ter konopnina s 30 milijoni dinarjev. Naši glavni izvozni artikli: cerealijske, šumarski proizvodi in živina, v prometu z Nemčijo sploh ne pridejo kot taki do veljave, dasi mora Nemčija uvažati za dve milijardi mark živil, od česar bi Jugoslavija lahko znaten del dobavila. Jugoslavija predstavlja za Nemčijo pri sedanjih prilikah le drugovrsten vir za nekatere industrijske surovine. Ta situacija se žalibog tudi po novi carinskotarifni pogodbi ni mnogo spremenila in izgleda, da ima ostati Jugoslavija za Nemčijo le neznamenit klient.

Pri uvozu iz Nemčije so v prvi vrsti železni izdelki v vrednosti 138 milijonov dinarjev ali ca. 10 milijonov mark, nato stroji 129 milijonov dinarjev. Njim sledijo tekstilni izdelki in sicer volneno blago s 54 milijoni dinarjev, bombaž z 48 milijoni dinarjev, elektrotehnični izdelki s 40 milijoni dinarjev, neorganske materije z 39 milijoni dinarjev, barve s 35 milijoni dinarjev, bakreni izdelki s 34 milijoni dinarjev, instrumenti z 32 milijoni dinarjev, umetna svila s 25 milijoni dinarjev, organske materije s 25 milijoni dinarjev, usnje in kaučuk po 23 milijonov dinarjev itd. Mnogokrat opažamo, da naši importerji radi pomanjkanja medsebojnega poznavanja kupujejo dražje blago drugod in naši izvozniki vnovčujejo pod slabimi pogoji, kakor pa bi to lahko storili v Nemčiji. Jugoslovanski gospodarski krogi imajo kakor že pred vojno prav posebno še dandanes največji interes, da se na bazi sedanje pogodbe odstranijo vse ovire medsebojnega gospodarskega zblizanja in izgradi vse, kar more služiti pospeševanju medsebojnih kupčijskih stikov. Tu mislim pred vsem na vzpostavitev direktnih železniških tarif, ki so predvidene v čl. 16. in 17. trgovinske pogodbe, da se predmetom, ki danes vsled oddaljenosti naših tržišč ne morejo vzdržati konkurence z drugimi provenijencami, omogoči dostop na nemška tržišča ter da se nepotrebno posredništvo v medsebojnem prometu, ki danes samo podražuje nabavne stroške, kolikor mogoče omeji. Ugodna železniška zveza iz Monakovega preko Solnograda in Visokih tur v Jesenice znaša celih 260 km manje kot razdalja med Berlinom in Monakovem, kakor tudi plovnost Donave ji omogočujeta velik razmah prometa, potreba izgraditve gospodarstva Jugoslavije pa nas odkazuje na pomoč visoko razvite nemške industrije, nemške tehniške iznajdljivosti, ki bo, kakor upamo, pri tem delu brez dvoma igrala najvažnejšo vlogo.

➡ Ali ste že član »Trgovskega društva Merkur v Ljubljani«? — Če ne, priložite čimprej svoj pristop!

RAZSTAVE IN SEJMI.

»Ljubljana v jeseni.«

Kočevska narodna noša, šege in običaji. Prilikom revije narodnih noš na lanskoletni Pokrajinski razstavi v Ljubljani je vzbudila vsesplošno pozornost kočevska narodna noša. Zato nameravajo Kočevci prirediti v nedeljo, dne 12. avgusta posebno slavnost, revijo kočevskih narodnih noš, predvajanje njih šeg in navad, ki so se ohranile iz 15. stoletja. Posebni pripravljalni odbor dela z vso paro na tem, da goste iz ožje in širše domovine čim dostojnejše sprejme in brezhibno izvede program, ki bo obsegal slavnostni sprejem, dopoldanski koncert, popoldne pa pregled narodnih noš in šeg, kol preja, podkornica, snubičev, poroka, poročna pojedina itd. Pripravljalni odbor je zaprosil železniško ministrstvo ljudi za dovoljenje polovične železniške voznine obiskovalcem. Nad vse zanimiva prireditelj je dobrodelnega značaja, čisti dobiček se porabi za učečo se mladino. Priporočamo vsem, da se je udeležijo.

* * *

X. Zagrebški semenj. Zastopstvo zagrebškega velesejma v Beogradu obvešča, da je Generalna direkcija državnih železnic dovolila za posetnike 50% popust na vseh progah in vlakih razen S. O. E. Pripravljala dela za jesenski semenj se bližajo h koncu. Odziv razstavljalcev je odličan. Te dni se razpošljejo interesentom po celi državi reklamni letaki in propagandistični materijal. Kdor želi tak materijal, naj to prijavi upravi velesejma v Zagrebu, ki mu ga bo poslala brezplačno. Uprava velesejma se bo ozirala na želje domačih razstavljalcev samo, če se prijavijo najkasneje do 1. avgusta t. l., medtem, ko se bodo morali poznejši prijavitelji zadovoljiti s prostori, ki bodo eventualno še na razpolago (št. 8553).

Trgovina.

Grške trgovinske pogodbe. Grška vlada namerava revidirati sedanjo grško-italijansko pogodbo. — Uradno javljajo, da bo pričela Grčija pogajanja s sovjetsko vlado v svrhu sklepa trgovinske pogodbe. Kakor je znano, so ta pogajanja prekinili, ker grška vlada ni hotela priznati sovjetski trgovinski delegaciji diplomatskega značaja.

Denarstvo.

Češkoslovaški kapital gre v inozemstvo. Izkaz češkoslovaške Narodne banke z dne 23. julija t. l. prinaša par zelo zanimivih podatkov. Narodna banka je kupila v minolem tednu v Ameriki zlato. Te nakupe je izvršila v zmislu pravil Narodne banke. Banka bo še kupovala zlato. Izkazuje se nakup v znesku 17,5 milijona Kč. Obenem je kupila kovnica denarja v Kremnici vagon srebra za ceno 6,4 milijona Kč. Zaloga deviz se je znižala za 134 milj. Kč. Temu je predvsem vzrok nakup zlata v Ameriki, razen tega pa izvoz kapitalij v inozemstvo iz enostavnega vzroka, ker se v inozemstvu bolje nalože nego doma. To se pravi, da je v Češkoslovaški potreba kapitala krita in da je še dovolj denarja za izvoz.

Industrija.

Kartel italijanskih tovarn umetne svile ni uspel. V Rimu so se vršila pogajanja med tvrdkami Suia Viscosa, Turin, Soie de Châtillon, Milan, in drugimi velikimi producenti umetne svile, da ustanove prodajni kartel. Pri teh pogajanjih je šlo predvsem za domači trg, ne pa za izvoz. Do sporazuma ni prišlo. Posledica tega je bila, da so na borzah ponujali in prodajali akcije teh industrij.

Dobra žetev v Romunski. Letošnjo žetev v Romuniji smatrajo za boljšo nego za srednje dobro žetev. Letos je žetev pšenice v Romuniji izvanredno dobra glede količine in kakovosti. Koruzi je ravnatako kakor pri nas, zelo škodovala suša. Izvoz žita in moke bo zelo velik.

Ameriška jeklena industrija. Poročali smo o eksportni organizaciji ameriške jeklene industrije. Beremo v »Berliner Tageblatt«: V krogih nemške železne industrije pomena nove eksportne organizacije za evropski trg in za druge trge evropske železne industrije nikakor ne precenjujejo, čeprav posameznosti še niso znane. Splošno prevladuje mnenje, da visoki produktijski stroški ameriške železne industrije in pa obremenitev po železniškem in vodnem transportu ne bodo pripustili obsežnega eksporta v Evropo; razven nekaterih specialnih izdelkov. Doslej je imel, kot je znano, eksport v Evropo za ameriško železno industrijo le nepomembno vlogo. Najvažnejša inozemska odjemališča so Kanada, Južna in Srednja Amerika ter Daljni vzhod, sicer pa znaša ves ameriški eksport itak samo 5 odstotkov produkcije. V Düsseldorfu so mnenja, da je dal povod za prizadevanje okrepitve organiziranega eksporta sedanji mirni po-

ložaj ameriškega železnega trga ter da v tem ni videti znamenja za nameravan boj proti evropski konkurenci. Ni izključeno, da bi eksportni sporazum med Steel-Trustom in Bethlehem Steel Corp., ki sta si na inozemskem trgu doslej večkrat cene zniževala, pripomogel do večje stabilnosti svetovnotržnih cen. Drugo poročilo pravi: Skupno postopanje obeh ameriških veleproducentov jekla je tem zanimivejše, ker je nastopala doslej vsaka skupina sama zase. Nova eksportna organizacija bo napravila tudi v Evropi svoja skladišča. Tudi ostala ameriška jeklena podjetja so pozvana, da se pridružijo novi organizaciji. Organizacija bo zasnovana po vzgledu ameriškega bakrenega eksportnega kartela, tako da se bo poznal vpliv tudi na mednarodno oblikovanje cen. Morda je namen organizacije ta, da se mednarodnemu kartelu surovega jekla postavi nasproti združeni blok severoameriških tovarn jekla. Opozarjajo na to, da dežele kontinentalne zveze surovega jekla niso prodrle samo v Severno Ameriko, temveč da bi mogli biti sčasoma ogroženi po jeklenem kartelu tudi eksportni trga ameriških jeklarov. Z intenziviranjem ameriškega železnega in jeklenega eksporta bosta v prvi vrsti prizadeti Francija in Belgija, potem šele Nemčija. Končno bo morala severoameriška jeklena industrija, če bo razširila eksportni obrat, stopiti v ostrejšo konkurenco tudi z angleško industrijo, če ne bo — o čemer se večkrat govori — angleška jeklena industrija sama napravila podobno skupno organizacijo in bi se potem med angleško in ameriško organizacijo dosegel sporazum. Razven Anglije je v Evropi le malo stalnih odjemalcev ameriškega železa. Spričo precej nesigurnega položaja ameriškega kovinskega trga nikakor ni izključeno, da bodo poskusili celo z intenziviranjem izvoza železa na evropski kontinent, posebno še, ker se morejo doseči sedaj večje cene.

GOSPODARSKE VESTI.

Nov transport zlata za Francosko v vrednosli 13.900.000 dolarjev je prispel iz Newyorka v Le Havre.

Courtauld Ltd (umetna svila) razdeljuje 5-odstotno interimno dividendo ali 1 šiling na delnico.

Knjiga o konjunktornih problemih je izšla v založbi G. Fischer v Jeni. Spisal jo je prof. dr. L. Mises, naslov ji je: Geldwertstabilisierung und Konjunkturpolitik. Je prav izredno zanimiva in obravnava najvažnejša aktualna vprašanja.

Bombaževu borzo hočejo ustanoviti v Benelkah. Odločili so se zato za Benelke, ker ugodno ležijo za tranzitni promet v Avstrijo.

Mesto Zagreb je dobilo od Rothschildove skupine posojilno ponudbo za 8-odstotno posojilo pol milijona dolarjev. Jamslev angleška družba ne zahteva nobenih. —

Vlagaletji pri poštnih hranilnicah na Angleškem bodo mogli v bodoče del svojih hranilnih vlog označiti kot razpoložljive za čekovne transakcije; novi sistem pripravljaja sedaj angleški zakladni urad.

Nemška zveza bakrene pločevine je z veljavnostjo 5. t. m. zvišala temeljno ceno za 1 marko pri 100 kg, in znaša cena sedaj 197 mark.

Francoski nakupi zlata še niso končani. Francoska banka je nakupila zopet za 56 mil. dolarjev zlata v palicah, s čimer se skupni znesek od lanske jeseni sem nakupljenega zlata zviša na 312 milijonov dolarjev.

Znana švicarska tvrdka Brown-Boveri razdeli za poslovno leto, poletko 31. marca 1928, zopet isto dividendo kot lani, t. j. 8% na delniško glavnico 392 milj. švic. frankov. Po vseh odbitkih znaša čisti dobiček 4.770.000 frankov (lani 4.660.000 frankov).

Ameriška International Acceptance Bank kaže v poslovnem letu, zaključnem 30. junija 1928, zopet močen dvig. Vsa sredstva banke so se v enem letu pomnožila od 9561 mil. dolarjev na 121.32 milijonov. Nerazdeljeni dobiček po odbitku vseh dividendnih izplačil je znašal 4.750.000 dol.

Guaranty Trust Co. je izkazala 30. junija t. l. za 736 mil. dolarjev depozitov napram 636 milijonom istega dne lanskega leta. Vsa sredstva banke so se pomnožila tekom leta za 158 milijonov dolarjev in so narasla na 912 mil. dol., čisti dobiček se je pomnožil od 64 na 92 mil. dolarjev.

Ameriški avtomobilni tvrdki Studebaker in Piercearrow se bosta združili, če bo 90% delničarjev zadnje tvrdke za združitev. Fuzija pomeni 100 milijonov dolarjev kapitala. O združitvi Dodge in Chrysler pa glej poseben članček.

Avtomatično zavoro Westinghouse so vpeljale belgijske železnice pri ca. 120.000 železniških vagonih. Stalo bo 800 mil. frankov, od koje vsote bodo dobavile polovico nemške tovarne na račun reparacij, dočim bodo drugo polovico izvršile belgijske tvrdke.

Ivan Hribar:

103

Moji spomini.

Naj za primer služi ta-le slučaj. Mestna občina je ribnik na posestvu podturenske graščine vzela v lastno upravo. To pa zato, ker me je vedno bodlo, da »Lalbacher Eislaufverein«, ki ga je imel v najemu, žaljivim načinom in kakor nalašč prezira slovenski jezik. Imenovano društvo si je kmalu na to napraviti dalo ob poti v Rožno dolino novo drsališče, kajti Nemci in nemškutarji so kakor na povelje izostali z mestnega drsališča. Tudi baron Hein je z njimi vred izostal. In glej: preselil se je na novo drsališče, ki je bilo prirejeno iz politične nestrpnosti in sicer s podporo »Kranjske hranilnice«.

Neko popoldne ga obiščem in mu v teku pogovora naravnost rečem, da me je ta o njem dobljena vest silno iznenadila. Kot zastopnik cesarja, pravim mu, bi vendar ne smel kazati, da beži pred medstrankarsko družbo, ki se zbira na javnem drsališču, in se tako ostentativno postavlja na strankarsko stališče. Ali je prišel v zadrego! Kar pot ga je obliil. Izgovarjal se je sicer, a tehne opravičbe ni mogel najti. Posledica pa je bila, da njega in njegove soproge od takrat ni bilo več na nemško drsališče. Seveda tudi na mestno ne.

Konečno ne morem opustiti, da ob tej priliki ne omenim, da sem se ves čas, odkar sem stopil v javno življenje, v ustnem občevanju z deželnimi predsedniki in cesarskimi uradniki posluževal izključno le slovenskega jezika. Stidilo se mi je že davno, ko sem videl, kako malo ponosa imajo v tem oziru naši ljudje in kako močje, ki so uživali največje zaupanje naroda, pred katerim so se obnašali kot neizprosni radikali, kakor hitro pridejo v dotiko s kakim c. kr. človekom, pozabljajo, da so Slovenci in se jim samo po sebi umevno zdi, da morajo z njim govoriti po nemško.

Opazoval sem večkrat, kako ravnaajo v tem oziru Italijani. Nikdo njih bi za nobeno ceno ne izpregovoril s kakim cesarskim uradnikom drugače, kot v

svojem jeziku. Samo to je vzrok, da je njihov jezik tako vsesplošno zavladal na Primorskem. Pri nas pa je bila od nekdanj pogubonosna servilnost doma in nas zaradi tega nikdo ne upošteva. Za to samo en primer:

Ko sem bil nekoč pri dvornem svetniku Rudolfu grofu Chorinskem, vstopi tudi državni poslanec Fran Povše. Grof Chorinsky odzdravi na Povšetov nemški pozdrav po slovensko. Ko da je to preslišal, brenka Povše od svojega »Habe die Ehre« dalje na nemške strune. Slišal je, da govoriwa midva s Chorinskym le slovensko. Vse zastoj. Kadar je on vmes posegel, storil je to v nemškem jeziku. In taki so žalibog Slovenci vsi. Ne vem, če sta v Ljubljani še dva, ki bi glede ustnega občevanja s c. kr. uradniki imela isto načelo kakor jaz in ki bi se po tem načelu tudi dosledno ravnala.

2./3. 1913.

2. Višja deklinška šola.

Med prvimi zadevami, ki sem se jih lotil takoj po izvolitvi, bila je

ustanovitev mestne višje deklinške šole, kateri je s svojo ustanovo položil temelj Josip Gorup. Dasi se je to zgodilo že pred leti, vendar je višja deklinška šola še vedno čakala ustanovitve. Zato sem nje ustanovitev smatral za najnujnejšo nalogo mestne uprave, kajti vedel sem, da če je ne ustanovi mesto, ne stori tega noben drug faktor. Dežela zato ne, ker to ne spada v okvir ljudskošolskega zakona, vlada pa že iz načelnih ozirov, ker nam še drugih slovenskih srednjih šol ne da. Srce pa me je peklo, ko sem videl, kako one ljubljanske ženske, ki se prištevajo boljšim rodbinam, odnosno izobraženstvu, skoro brez izjeme nemškutarijo. Takrat se je gospodska ženska sramovala na ulicah slovensko govoriti tako, da je tujec, ki je n. pr. obiskal ljubljanska šetališča, kjer je navadno več ženskih, ko moških, moral priti do prepričanja, da je Ljubljana vsaj do treh četrtin nemško mesto. Vedel sem, da temu nič toliko ne odpomore, kakor slovenska odgoja deklet, katere do takrat nismo imeli.

Zato je bil prvi samostalni referat, ki sem se ga lotil, poročilo občinskemu svetu o ustanovitvi višje deklinške šole. Res se je ta šola pod ravnateljstvom dr. Lovra Požarja odprla že v jesen leta 1896. Šola je bila spočetka nameščena v neprikladnih prostorih Čozove hiše na Bregtu. Ze ob slavnostni otvoritvi sem naglašal, da bode moja skrb preskrbeti šoli lepše prostore. To obljubo sem izpolnil, kajti nisem miroval preje, dokler se ni ob Bleiweisovi cesti postavilo sedanje krasno in svrhi dobro odgovarjajoče poslopje višje deklinške šole, odnosno sedanjega liceja.

2. III. 1913.

3. Vprašanje uličnih tabel.

Hudo bodlo me je vedno, da smo v Ljubljani imeli dvojezične ulične table. Zato sem občinskemu svetu že nekaj let pred tem stavil predlog, naj se nadomeste s samoslovenskimi. Utemeljeval sem to zlasti z okolnostjo, da imajo mesta: Celje, Maribor in Ptuj samonemške ulične table. Ta predlog, da-si soglasno sprejet, ni se mogel izvršiti, kajti nemški del prebivalstva pritoževal se je vedno proti njemu pri deželnem odboru, ki je bil zadnja instanca v tej zadevi in je dosledno odločal proti enojezičnosti ljubljanskih uličnih tabel.

Po prvi odločbi deželnega odbora dal sem, da mu zadostim, napraviti nove dvojezične hišne table, na katerih je bil zgoraj slovenski napis, spodaj pa nemški, v velikosti 6 : 1. Vzel sem namreč tej obliki uličnih tabel za podlago razmerje števila prebivalstva, katerega je po uradni štetvi bilo šest sedmin slovenskega. Naravno, da je vsled tega bil slovenski napis jako velik, nemški pa fak, da se ga je s prostim očesom le prav od blizu čitati zamoglo. In vendar je ta rešitev bila pravična. Zbudila je pa seveda besnost v nemških krogih in silno nevoljo pri vladi. Baron Hein mi je očital, da se iz Nemcev norčujem. Obmolknil je pa, ko sem mu odvrnil, da nemških napisov sploh potreba ni; če že morajo biti, pa da je le pravično, da se napravijo v takšni obliki, da bodo od daleč kazali razmerje slovenskega prebivalstva do nemškega.

Direktna blagovna tarifa med Jugoslavijo in Nemčijo je bila po dolgotrajnih pogajanjih v Münchenu v vseh bistvenih točkah določena. Poleg naših in nemških zastopnikov so se udeležili pogajanj tudi zastopniki Ogrske, Češkoslovaške ter Posaarja.

Šest dunajskih oglašnih pisarn se je združilo v interesno skupnost v svrhu skupnega poslovanja v nabavi in posredovanju oglasov. Za zaračunjenje se ustanovi skupni urad.

RAZNO.

Nemški kalij. V prvem letošnjem polletju so prodali v Nemčiji nad 8 milijonov met. stotov kalija, torej že 65 odstotkov vse lanske prodaje. Tudi v tekočem polletju obeta kupčija, da bo dobra. Cenitev sindikata za prodajo v juliju se glasi na 850.000 met. stotov (lani 830.000). Ker je bilo pa na koncu meseca še za 345.000 met. stotov neizvršenih naročil, bo najbrž tudi ta sindikatova cenitev zopet bistveno prekoračena.

Mednarodna transakcija v industriji preprog. Dunajski tvrdki preprog Schein in Orendi bodo spremenili v bližnjem času v delniški družbi, koje načelnik bo predsednik švicarske družbe Société Textile de Genève P. Dürrschmied. Ta je tudi predsednik družbe Teppichfabrikzentrale A. G. v Leipzigu. V koncernu imenovane družbe je združenih nad 40 podjetij te panoge v Nemčiji, Švici in Češkoslovaški. Koncern se bo še razširil.

Zadružništvo na Poljskem. Zadružni razmah na Poljskem je bil pred vojno zelo slab. Šele po vojni so pričeli gospodarsko slabejši sloji razumevati pomen zadružništva ter pričeli ustanavljati zadruge. Tako je od leta 1924 do leta 1927 nastalo 5966 zadrug, leta 1926. je bilo 13.909 zadrug, leta 1927. pa 15.729, med katerimi so bile 5803 kreditne zadruge. Tem zadrugam so pripadali 3 milijoni zadružnikov. Če računamo, da so kot zadružniki vpisani le rodbinski predstavitelji, ki imajo tri rodbinske člane, tedaj moremo trditi, da je tretjina prebivalstva Poljske deležna dobrot zadružništva.

Koliko ladij je na svetu. Nova izdaja londonskega »Lloyd Registers« objavlja najnovejše podatke o številu ladij, ki jih je 32.800 s skupno tonažo 66.954.659 ton. Vel. Britanija in Irska imata 19.875.350 ton. Od vseh parnikov in motornih čolnov imata Velika Britanija in Irska 30,3%. Na drugem mestu so Združene države severoameriške s 21%, Japonska s 6,4%, Nemčija s 5,7%, Italija s 5,1%, Francija s 5%, Norveška s 4,5%, Holandska s 4,3%. Od celokupne svetovne tonaže odpade na jadernice samo 2,7%. Velikih parnikov s 15.000 in več tonami je le 4,2%. Polovico teh ima Velika Britanija. Svetovna tonaža motornih ladij znaša 9,1%. V tem oziru je na prvem mestu Holandska.

Brezalkoholne sadne pijače. Spisal Josip Priol, izdala »Brezalkoholna produkcijska« v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Cena broš. 10 Din, vez. 15 Din. Knjižica obravnava na 36 straneh pripravljanje brezalkoholnih sokov v domačem gospodarstvu in večjih obratih. Pisatelj se je posluževal najnovejših virov in je vse sam preizkusil tako, da ne razklada kake suhoparne teorije, temveč praktična navodila v poljudnoznanstvenem tonu. Knjižica, po kateri je bilo že mnogo povpraševanja, bo gotovo pripomogla, da se pripravlanje in konzum brezalkoholnih pijač med našim narodom čim najbolj razširita. Ker naklada ni velika, naj jo vsak interesent čimprej naroči.

Velika nova družba za izgradbo romunskih vodnih sil. V Bruslju so ustanovili novo veliko električno podjetje »Hydrofinac« s kapitalom 150 milijonov belgijskih frankov. Družbo financira mednarodni kapital.

Število prebivalcev v velikih italijanskih mestih. Po zadnji statistiki znaša število prebivalcev v večjih italijanskih mestih: Neapelj 966.000, Milan 941.000, Rim 877.000, Genova 626.000, Torino 570.000 in Palermo 445.000 prebivalcev.

Banka gledaliških igralcev. Newyorška Chelsea Exchange Bank je pred kratkim objavila svoje letno poročilo, iz katerega je razvidno, da so med vlagatelji v večini gledališki igralci, ki imajo več nego tri milijone dolarjev vloženega kapitala. V banki ima več nego tisoč gledaliških igralcev svoje tekoče račune. In vedno večje je število plesalk, ki na borzi spekulirajo ter pri tem delajo z imenovano tvrdko.

Kalij v Rusiji. Kalijeva skladišča v uralskem okraju Solikamsk pokrivajo, v kolikor so jih doslej raziskali, površino 120 kvadratnih kilometrov in gre do 300 m globoko. Dala bodo najbrž dve milijardi ton kalijevega oksida. Iz 70.000 ton kalijeve soli se lahko napravi 11.500 ton kalijevega oksida. Torej so kalijeva nahajališča tega okraja v isti vrsti kot doslej najbogatejša svetovna skladišča. Tudi v sosednem okraju Bereznikov so dobili v novem času velika kalijeva nahajališča, nič manj bogata kot v okraju Solikamsk in velike gospodarske prednosti nudeča. Okoli 70 odstotkov dobljenega kalija bo zadostovalo za domačo porabo, 30 odstotkov bo preostalo za izvoz.

Konferenca za odpravo izvoznih in uvoznih prepovedi. Na zadnji seji konference za odpravo izvoznih in uvoznih prepovedi in omejitev v Zenevi je 26 držav od 28 na konferenci zastopanih podpisalo dodatni dogovor h glavnemu dogovoru iz novembra 1927. Norvežani niso bili zraven in so pozneje sporočili, da bodo tudi podpisali. Zedinjene države morajo po pogodbi dati svoj podpis do 31. avgusta t. l. Hkrati so podpisali oba dogovora o ureditvi mednarodne trgovine na trgih kože in kosti; na izdelavi protokolov je delalo 19 držav, podpisalo jih je 16. Norveška bo še podpisala, manjkata še Latvija in Japonska.

Če se bodo ratifikacije pravočasno izvršile, stopi dogovor o trgu kosti in koži s 1. oktobrom 1929 v veljavo, ostali dogovori pa s 1. januarjem 1930. Danes še obstoječe prepovedi in omejitve se morajo odpraviti najkasneje do 1. julija 1930.

Borza dela v Mariboru. Od 22. do 28. julija je dela iskalo 148 moških in 54 žensk, 138 službenih mest je bilo prostih; delo je dobilo 87 moških in 21 žensk; odpotovalo jih je 39, odpadlo pa 139. Od 1. januarja do 28. julija je pa dela iskalo 4713 oseb, službenih mest je bilo prostih 2383, 1574 oseb je dobilo delo, 1865 jih je odpotovalo, 2923 pa odpadlo.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 8 viničarjev, 10 hlapcev, 1 kovač, 2 gozdna delavca, 2 ključavničarja, 4 kolarji, 1 slaščičar, 3 sodarji, 1 pek, 3 lakirniki, 1 mesar, 1 kollar, 3 železostugarji, 2 žagarja, 1 kamnosek, več vajencev (mizarske, sodarske, mesarske, soboslikarske, tapetniške in pekove obrti) in tudi 5 kmečkih dekel, 1 gospodinja, 7 kuharic, 1 sobarica, 1 servirka, 8 šivilj za perilo, 1 frizerka, 1 hotelska kuharica, 1 prodajalka, 1 natakaričica, 2 šiviljski vajenki.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani, mašinsko odelenje, sprejema do dne 7. avgusta t. l. ponudbe glede dobave dveh kompletenih garnitur gorilcev, 1 kompletnega rezalnega gorilca, 25 m oklopnih cevi, 25 m kaučukcevi, 1 kompletnega kisikovega reducirventila, 2 parov azbestnih rokavic, 2 parov očal in 10 komadov stekel za očala; do dne 9. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 92 m jeklene oklopne cevi, 1.300 komadov gledalnih stekel, 150 komadov stekel za brzinomere, 200 komadov stekel za paromere, 2.100 komadov vodokaznih stekel, 100 komadov ščitnih stekel z žično mrežno vlogo; do dne 11. avgusta t. l. pa glede dobave 31 komadov kratkih kožuhov. (Kožuhi so na ogled v kurilnici Ljubljana gl. kol.) — Direkcija državnih železnic v Ljubljani, saobračajno-komercialno odeljenje, sprejema do dne 10. avgusta t. l. ponudbe za popravilo 14 komadov raznih dvigalnih vint, 37 komadov lesenih kadi, 1 lesenega vedra in napravo 2 komadov novih pokrovov. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do dne 3. avgusta t. l. glede dobave 10.000 kg portland cementa v vrečah in do dne 6. avgusta t. l. glede dobave »Garvens-črpalk«, pocinjnih cevi, izlivk, sesalnih košev, zidarskih spon in spon za prage ter lesenih klincev. Tozadevni vzorci in skica je interesentom na vpogled pri gradbenem odeljenju te direkcije.

Licitacije. Komanda Vrbske divizijske oblasti v Banji Luki razpisuje prve javne ustmene licitacije mesa za čas od 1. oktobra 1928 do konca marca 1929 in to: na dan 7. avgusta t. l. za garnizon petrinjski pri Komandi 25. artilerijskega polka v Petrinji; na dan 9. avgusta t. l. za garnizon v Sisku pri Komandi mesta v Sisku; na dan 11. avgusta t. l. za garnizon v Bihaču pri Komandi mesta v Bihaču; na dan 14. avgusta t. l. za garnizon v Banja Luki pri Intendanturi

Komande Vrbske divizijske oblasti v Banja Luki in na dan 17. avgusta t. l. za garnizon Otočac pri Komandi Otočackog Vojnog Okruga, Otočac. — Gradbena sekcija Ljubljana razpisuje na dan 10. avgusta t. l. drugo licitacijo za popravilo lesenega mostu čez Bistrico, pri Domžalah. — Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 13. avgusta t. l. licitacijo glede dobave 65.284 kg raznega specialnega papirja za državno markarnico. — Glavno sanitetsko sglališče v Zemunu razpisuje na dan 10. avgusta t. l. licitacijo glede dobave 5.000 parov usnjenih copat za bolnike. — Predmetni pogoji z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani, mašinsko odelenje, sprejema do dne 4. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 1.000 kg španskega trstja; do dne 6. avgusta t. l. glede dobave 300 kg bele, 500 kg sive in 500 kg črne oljnatne barve, 600 kg firneža, 200 kg terpentina in 50 kg sikativa; do dne 9. avgusta t. l. pa glede dobave 50 komadov oblek iz impregniranega platna. — Predmetni pogoji z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja. Pri glavni carinarnici I. reda v Ljubljani se bo vršila dne 1. avgusta t. l. javna prodaja raznega blaga. — Seznam predmetov je na vpogled pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

TRŽNA POROČILA.

MARIBORSKI TRG, DNE 28. JULIJA 1928.

Radi velike vročine je bilo samo 10 slaninarjev, pač pa je bilo 26 s krompirjem, čebulo in drugo zelenjavo naloženih voz na trgu. Cene so ostale pri slaninarjih in pri domačih mesarjih neizpremenjene.

Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 500 komadov. Cene: piščancem 10 do 25, kokošim 30 do 45, mladim racam in gossem 25 do 40, domačim zajcem 10 do 25 Din za komad, kanarčkom 50 do 75 Din za komad.

Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Krompir se je prodal po Din 5 do 7 za mernik (7 in pol kg) oziroma 2 do 3 za kg. Druge cene so bile glavni solati 0:50 do 1:50, karfijolu 5 do 10, kumarcam 0:50 do 4, jedilni buči 3 do 5, kolerabi 1 do 1:50, zeljnatim glavam 0:50 do 2 za komad, čebuli 4 do 5, česnu 10 do 12, kislemu zelju 3 do 3:50, fižolu v stročju 8 do 10, paradižnikom 12, hrenu 8 do 10, zeleni papriki 10, kumarcam za vkišanje 7 do 8 za kg, mleku 2 do 2:50, smetani 10 do 12 za liter, maslu 36 do 60 za kg, bučnemu in olivnemu olju 18 do 26 za liter. Jabolkam in hruškam 6 do 10, črešnjam 8 do 10, marelicam 12, breskvam 16 za kg, jagodam 8 do 10, borovnicam 2 do 4, ribizu 6 za liter, limonam 1 do 1:50, oranžam 2 do 3:50, melonom 15 do 30 za komad. Cvetlicam 0:25 do 10, z lonci vred 15 do 50 Din za komad.

Lončena, lesena in kleparska roba 0:50 do 100 Din za komad, brezove metle 2:25 do 6 za komad, koruzni slami 25 do 30 za vrečo.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 25. julija je bilo 16 voz sena, 4 slame, v soboto 28. julija pa 8 voz sena in 12 voz slame na trgu. Cene so bile senu 55 do 70, slami pa 35 do 45 Din za 100 kg. Slami tudi 1:50 do 1:75 Din za otep.

R. WILLMANN

STROJNO PODJETJE
LJUBLJANA, SLOMŠKOVA ULICA ŠT. 3

Izdeluje različne vrste strojev za lesno industrijo, transmisijske naprave, tovarna dvigala vseh vrst, rebraste cevi iz kovanega železa. Prevzema projektiranje in opremo različnih mehaničnih naprav ter izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča dela in popravila točno, solidno in po možnosti najhitreje.

SLAVIJA jugoslovanska zavarovalna banka d. d.

se priporoča za zavarovanje industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij proti požaru, vltomu in tatvini, zakoniti dolžnosti jamstva, nezgodam z avtomobili, poškodbam stekla i. t. d. Zavarovanje življenja v raznih kombinacijah. Centrala v Ljubljani. * * Podružnice po vsej Kraljevini.

Ursus-mlin Ljubljana

priporoča vse vrste dišav (začimb) za jedila.

Garantirano čista roba.

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA
GREGORČIČEVA UL. 23

Se priporoča za izvršitev koledarjev za leto 1929.

Trgovci in industrijci

TRGOVSKI
— LIST! —

se priporoča

za
oglašanje inseratov!

VELETRGOVINA kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

Zaloga sveže prazne kave, mletih dišav in rudninskih voda.

Točna in solidna posredba!

Zahtevajte cenik!

MALINOVEC iz lekarn
dr. G. Piccoli v Ljubljani, Dunajska c.
je storžnan kot pristni naravni izdelek, z najfinjšim sladkorjem vkuhan, brez umelne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih pridelkov za konzerviranje. — Oddaja na drobno in veliko. — Cena nizka.

Tiskarna MERKUR, Ljubljana
trg.-ind. d. d. - Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih listkov za trgovce, obrtnike, industrijce in urade. — Lastna književnica